

miejąc nasze potrzeby, zdecydować o naszym rozwoju — tak również w minionym 20-leciu potrafiły oceniać naszą działalność, odznaczając wielu naszych pracowników w uznaniu ich zasług wysokimi odznaczeniami państwowymi.

Zjednoczenie Przemysłu i Zaopatrzenia Weterynaryjno-Zootechnicznego czuje się mocno zobowiązane do wytrwałej i wytężonej pracy dla dobra naszego zawodu, dla dobra Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

PROF. DR TADEUSZ SOBIECH
Wrocław

Projekt reformy planu studiów na wydziałach weterynaryjnych

Obowiązujące obecnie plany studiów na wydziałach weterynaryjnych, zatwierdzone w roku 1956 przez Ministra Szkolnictwa Wyższego, obejmują szereg przedmiotów, których znajomość jest niezbędna dla lekarza weterynaryjnego przygotowanego do wykonywania zawodu o tradycyjnym charakterze. Lekarz wet. z racji swego wykształcenia powołany jest do współdziału w rozwijaniu hodowli zwierząt, zajmuje się lecnictwem, zapobiega zaraźliwym chorobom zwierząt oraz, sprawując nadzór sanitarny nad produktami zwierzęcego pochodzenia, stoi na straży zdrowia człowieka chroniąc go przed chorobami odzwierzęcymi.

Wykonując swoje czynności zawodowe lekarz wet. — praktyk najczęściej ograniczał się do czynności o charakterze interwencyjnym, zbyt mały natomiast brał udział w samym procesie produkcyjnym oraz w profilaktyce w jak najszerszym rozumieniu tego słowa.

Zaistniałe przemiany gospodarcze w naszym kraju, zmiany w systemie produkcji postawiły przed służbą weterynaryjną nowe zadania. Powstające duże zespoły hodowli zwierząt, intensyfikacja hodowli zmuszają lekarza wet. do objęcia opieką całego stada zwierząt i tym samym podjęcia środków i zabiegów mających na celu zapobieganie chorobom stadnym (niedobory żywieniowe, niepłodność itp.).

Również rozwój przemysłu i produkcji artykułów spożywczych pochodzenia zwierzęcego stawia przed służbą weterynaryjną nowe poważne problemy, jak higiena i higienizacja produkcji. Wiąże się z tym ściśle konieczność szczegółowego poznania procesów technologicznych i higieny przetwórstwa.

W obliczu stojących przed służbą wet. nowych zadań, obecnie obowiązujące plany studiów na wydziałach weterynaryjnych stały się mniej aktualne. Współczesny lekarz wet. nie może ograniczać swojej działalności zawodowej do czynności o charakterze interwencyjnym udzielając pomocy lekarskiej pojedynczym zwierzętom. Nie może również pracować obok produkcji, lecz z racji swego wykształcenia i w ramach swojej specjalizacji winien brać udział bezpośrednio w procesach produkcyjnych, szczególnie na odcinku produkcji zwierzęcej, jak i środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego. Dlatego też dla lekarza

wet. niezbędna jest znajomość metod organizacji produkcji, jak i metod pracy.

Najbardziej więc istotnym zadaniem wydziałów weterynaryjnych wyższych uczelni rolniczych — w dobie obecnej — jest unowocześnienie i uprządkowanie planu studiów, technizacja procesu nauczania, wzbogacenie treści nauczania o najnowsze zdobycze nauki. Zadania te wynikają z uchwały XI Plenum KC PZPR, której punkt 6 brzmi następująco:

„unowocześniać programy nauczania, m. in. przez wprowadzenie współczesnych rozwiązań i ujęć do dyscyplin tradycyjnych naukowych, eliminując równocześnie treści przestarzałe, mniej przydatne w kształceniu nowoczesnego specjalisty oraz wzbogacać plany studiów nowymi dyscyplinami, związanymi z postępami nauki”.

Powołana została Komisja Programowa do opracowania nowych planów na wszystkich kierunkach studiów. W skład poszczególnych zespołów opracowujących plany studiów weszli pracownicy nauki, przedstawiciele resortów gospodarczych oraz przedstawiciele związków lub organizacji branżowych.

Prace Komisji Programowej poprzedzone zostały opracowaniem i sprecyzowaniem profilu współczesnego lekarza wet. Profil ten ustalono na podstawie dezyderatów resortów gospodarczych, zatrudniających lekarzy wet. oraz sugestii wyływających z licznych uchwał podjętych na zebraniach i zjazdach, zwołanych w tym celu przez Komitet Nauk Weterynaryjnych PAN, Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych oraz Zrzeszenie Lekarzy Weterynaryjnych. Unowocześnienie programów nauczania nie może w żadnym wypadku spowodować przedłużenia okresu trwania studiów. Dlatego też modernizacja studiów wet. może być przeprowadzona jedynie drogą:

1) rewizji wymiaru godzin przeznaczonych na poszczególne dyscypliny i skreślenia z programów nauczania działów o treści przestarzałej i aktualnie mniej ważnych,

2) rewizji treści programów nauczania, unikania wielokrotnego powtarzania pewnych działów, wykładanych równocześnie w ramach kilku dyscyplin; skreślenia z programów dyscyplin podstawowych ogólnych tych działów, które student winien znać ze szkoły średniej. Równocześnie winno się zróżnicować

programy ogólnych dyscyplin podstawowych i przystosować je profilowo do programów dyscyplin kierunkowych,

3) wprowadzenia studiów dwukierunkowych:

Pierwszy kierunek obejmowałby dyscyplinę, związane z hodowlą zwierząt i ochroną jej zdrowotności, a więc lecznictwo i zapobieganie chorobom w najszerszym ujęciu tego słowa.

Drugi kierunek studiów winien obejmować przedmioty związane z higieną produktów spożywczych zwierzęcego pochodzenia i higieną przetwórstwa. Ukierunkowanie studiów weterynaryjnych, przy jednoczesnym zachowaniu ogólnego wykształcenia podstawowego z jednej strony zapobiegnie nadmiernemu przeładowaniu planu studiów przez lepsze wykorzystanie bazy dydaktycznej a z drugiej strony umożliwi pogłębienie studiów i tym samym przyczyni się do lepszego przygotowania fachowego kadr lekarzy wet.

W związku z tym plan winien uwzględnić:

1) powiększenie wymiaru godzin z zakresu niektórych dyscyplin podstawowych, przede wszystkim biochemii, fizjologii, fizjopatologii i żywienia,

2) kształcenie lekarzy wet. w dwóch kierunkach: profilaktyczno-leczniczym oraz sanitarnym, przy czym ukierunkowanie studiów winno być wprowadzone na ostatnich dwu semestrach, tak aby wszystkie główne działy dyscyplin kierunkowych, których znajomość potrzebna jest studentom obydwu kierunków znalazły się w części podstawowej, unitarnej programu.

Ukierunkowanie studiów i ich unowocześnienie spowoduje jednakże włączenie do planu nowych dodatkowych przedmiotów, zwłaszcza na kierunku sanitarnym studiów i tym samym zwiększenie ogólnej ilości godzin zajęć w ramach dotychczasowych 5 i 1/2-letnich studiów. Dodatkowa ilość godzin oprócz zaoszczędzonych przy rewizji programu jest niezbędna, ażeby bez obniżania poziomu wykształcenia zapewnić absolwentom względną wszechstronność w zawodzie. Przechodząc do omówienia zakresu poszczególnych grup przedmiotów oraz dyscyplin winno się bardziej różnicować treść przedmiotów podstawowych ogólnych (fizyka, chemia, botanika, zoologia) i dostosować ją do istotnych potrzeb przedmiotów podstawowych kierunkowych (fizjologia, biochemia, mikrobiologia, fizjopatologia, farmakologia, hodowla) z równoczesnym skreśleniem z programu tych działów, których znajomość jest wystarczająca z zakresu programów szkół średnich.

W związku z tym proponuje się zmniejszenie ilości godzin z fizyki ograniczając się do przedstawienia jedynie wybranych działów z tego przedmiotu (biofizyka) oraz z chemii ogólnej, mając na względzie zwiększenie wymiaru godzin z biochemii oraz wprowadzenie na kie-

runku sanitarnym nowej dyscypliny — chemii żywności (produktów zwierzęcych).

Wybrane zagadnienia z biofizyki winny być tematem wykładów i ćwiczeń na II roku studiów, a egzamin z tego przedmiotu winien mieć miejsce po egzaminie z biochemii i zapoznaniu studenta z podstawowymi problemami fizjologii zwierząt. Proponowana jest również umiarkowana redukcja wymiaru zajęć z zakresu anatomii zwierząt oraz połączenie anatomii opisowej, porównawczej z anatomią topograficzną w jeden przedmiot.

Przewidziane jest w planie prowadzenie obowiązkowego lektoratu z jednego języka obcego. Jednakże w czasie studiów student może korzystać z dodatkowych nadobowiązkowych lektoratów z zakresu języków obcych, które prowadzone będą poza obowiązującą siatką godzin. Nadmienić w tym miejscu należy, że studentów, którzy w szkole średniej nie studiowali języka łacińskiego obowiązywać będzie lektorat z tego przedmiotu. Wymiar godzin przeznaczonych na wychowanie fizyczne ulegnie również redukcji i zajęcia z tego przedmiotu odbywać się będą w ciągu jednego roku zamiast dwóch lat. W następnych latach zajęcia te winny prowadzić studenckie organizacje sportowe, których zadaniem jest szerzenie kultury fizycznej wśród młodzieży akademickiej.

Kandydat rozpoczynający studia winien poznać podstawowe problemy z jakimi spotyka się lekarz wet. w czasie swojej pracy oraz zarys historii medycyny weterynaryjnej. Dlatego też na I semestrze winno wprowadzić się obowiązkowy przedmiot — propedeutika i historia medycyny weterynaryjnej. Celem większego zbliżenia absolwenta wydziału wet. do zagadnień produkcyjnych w zakresie hodowli zwierząt wymiar godzin niektórych dyscyplin podstawowych kierunkowych winien być zwiększony. Tak więc proponuje się zwiększenie ilości godzin z hodowli ogólnej i szczególnej, biochemii, fizjologii, żywienia i paszoznawstwa oraz fizjopatologii. Do zakresu tego ostatniego przedmiotu winna być włączona patogenetyka i patoimmunologia.

W związku z postępującą chemizacją w rolnictwie, stosowaniem wielu nowych środków chemicznych, chwastobójczych i owadobójczych konieczne jest lepsze przygotowanie lekarza wet. w zakresie toksykologii weterynaryjnej. Dlatego też winno się oddzielić ten przedmiot od farmakologii, z którą został sztucznie połączony i przeznaczyć na niego odpowiednią ilość godzin wykładów i ćwiczeń.

Również ze względu na znaczenie diagnostyki w pracy terenowego lekarza wet. winno się wydzielić ten przedmiot z chorób wewnętrznych. Rozwijająca się coraz bardziej hodowla drobiu, tworzenie wielkostadnych ferm drobiarskich wymagać będzie zwiększonej opieki lekarza wet. nad tymi obiektami. Dlatego też przedmiot — choroby drobiu, któ-

ry dotychczas wykładany był w charakterze elektywów winien być potraktowany jako obowiązkowy ze zwiększonym wymiarem godzin. Również choroby ryb, które interesować będą słuchaczy obydwu kierunków, winien być wykładany na studiach unitarnych.

Celem sprostania wymaganiom doby obecnej winno się również wprowadzić do planu nowy przedmiot — ochrona radiologiczna i umiejscowić na IV semestrze z równocześnie prowadzonymi zajęciami z zakresu biofizyki, fizjologii i fizjopatologii. Zamiast dotychczasowego przedmiotu pod nazwą organizacja służby wet. i ustawodawstwo winno się wprowadzić bardziej zaktualizowany przedmiot w nowszym ujęciu o nazwie administracja i ekonomika weterynaryjna. W związku z ukierunkowaniem studiów na ostatnich semestrach wymiar zajęć z chirurgii, okulistyki i ortopedii winien być na części unitarnej studiów zmniejszony, a zajęcia z tego zakresu winny być kontynuowane wyłącznie na studium kierunkowym.

Na kierunku profilaktyczno-leczniczym powinny znaleźć się wykłady z organizacji i ekonomiki gospodarstw rolnych, ponieważ lekarz wet. będzie coraz bardziej wciągany w proces socjalizacji gospodarki rolno-hodowlanej. Studia na tym kierunku uwzględnić winny wiadomości z dietetyki oraz uzupełnić zakres posiadanego wykształcenia klinicznego studenta (położnictwo operacyjne, chirurgia szczegółowa, wraz z okulastyką, ortopedią, radiologią). Absolwent wet. kończący studia o kierunku profilaktyczno-leczniczym winien również dokładnie poznać choroby młodych zwierząt (intensyfikacja hodowli), choroby zwierząt futerkowych, choroby pszczoł oraz przygotować się do fachowej opieki nad inseminacją. Dlatego też przedmioty obejmujące powyższe zagadnienia winny znaleźć się w planie studiów. Więcej uwagi niż dotychczas powinien lekarz wet. poświęcić zwalczaniu chorób inwazyjnych, które powodują w naszej hodowli olbrzymie, trudne do uchwycenia straty gospodarcze. Z tego więc powodu oprócz parazytologii i chorób inwazyjnych wykładanych na studiach unitarnych na tym kierunku studiów wprowadzić się winno dodatkowy przedmiot — zwalczanie chorób inwazyjnych. Kierunek sanitarny powinien uwzględnić w większym niż dotychczas zakresie dyscypliny podstawowe dla tego kierunku studiów, przede wszystkim mikrobiologię i chemię produktów zwierzęcego pochodzenia. W celu wykształcenia pełnowartościowego lekarza wet.-higienisty, konieczne jest wprowadzenie do planu studiów kierunkowych nowych przedmiotów: technologii i higieny przetwórstwa, zasad żywienia człowieka, prawa sanitarnego, epidemiologii chorób odzwierzęcych oraz organizacji i ekonomiki przemysłu spożywczego.

Na obydwu kierunkach studiów wskazane jest również wprowadzenie zajęć praktycznych

z metod laboratoryjnych. Na kierunku profilaktyczno-leczniczym — diagnostyki laboratoryjnej, która coraz częściej stosowana jest w terenie w związku z uruchamianiem podręcznych laboratoriów w zakładach leczniczych dla zwierząt — oraz na kierunku sanitarnym — badań laboratoryjnych produktów zwierzęcych.

Praktyki studenckie będące integralną częścią studiów posiadają poważne znaczenie i podlegają rygorom zaliczeniowym. Obecnie obowiązujący rozkład praktyk winien być również zmieniony. Proponuje się wprowadzenie:

1) praktyki ogólnorolniczej 4-tygodniowej po I roku studiów na terenie Państwowych Gospodarstw Rolnych lub Rolniczych Zakładów Doświadczalnych przy uczelniach rolniczych.

2) praktyki hodowlanej — 4-tygodniowej po II roku studiów w gospodarstwach hodowlanych — w postaci kierowanych przez pracowników nauki ćwiczeń terenowych. Ćwiczenia te wypełniają całe praktikum hodowlane studiów weterynaryjnych. Dlatego też ćwiczeń kursowych z hodowli nie przewiduje się.

3) praktykę 4-tygodniową — po III roku studiów w terenowych zakładach leczniczych dla zwierząt. Praktyka ta będzie miała na celu zapoznanie się z pracą terenowego lekarza wet. Powyższe praktyki wakacyjne odbywać się więc będą w części unitarnej studiów. W związku z ukierunkowaniem studiów winno się wprowadzić:

4) praktykę kierunkową — 6-tygodniową w weterynaryjnych lecznicach stażowych dla studentów kierunku profilaktyczno-leczniczego oraz w zakładach przemysłu spożywczego — dla studentów kierunku sanitarnego. Praktyka ta powinna odbywać się w miesiącach lipiec — sierpień, ponieważ obecny termin wrzesień — październik dezorganizuje tok studiów i sesję egzaminacyjną. W sumie w czasie studiów 18 tygodni przeznaczonych byłoby na praktyki wakacyjne. Dalsze szkolenie praktyczne odbywać się będzie w ramach stażu podyplomowego, prowadzonego przez Ministerstwo Rolnictwa, które winno zmodernizować program stażu w ten sposób, aby był on kontynuacją i pogłębieniem kierunkowych praktyk studenckich.

Całokształt nowego planu studiów charakteryzuje tendencja stworzenia studentowi warunków do pracy samodzielnej przez ograniczenie obciążenia tygodniowego, nie przekraczającego 30 godzin oraz zmniejszenie ilości egzaminów i zaliczeń.

Podany powyżej plan modernizacji studiów weterynaryjnych winien spełnić swój cel przygotowując współczesnego lekarza wet. do zadań, jakie stawia przed nim gospodarka narodowa.